

kih puntov je iz tega nastalo! V letih 1717. do 1725. so se zaradi škode, ki jo je napravila zver, uprli ne samo podložniki samostana Wilhering v gornji Avstrii, ampak tudi kmetje pri sv. Valentinu na doljnem Avstrijskem, in če so tudi 14., 15. in 16. maja leta 1720. v Lincu mnogo upornikov hudo kaznovali, vendar so se še le leta 1726. plegli ti nepokoji. Šest let pozneje je bila okolica graška ognjišče enacih nemirov. Doljno-avstrijski stanovi so spoznali to napako za tako nevarno, da so leta 1712. v deželni zboru cesarja na pomoč klicali, ker je cesarska divjina največ škode delala. Več milijonov vagánov žita in nezmerno veliko klaje je v 17. in 18. stoletju v Avstrii po tej poti poginilo. Že sam strah pred takim poškodovanjem je veliko škodoval kmetovanju.

Priznavati se pa mora, da v Avstrii razun v oni kratki dôbi, ko je na Českem cesar Rudolf II. tatinske lovce na smrt kaznoval, niso bile nikdar tako ostre lovske postave kakor na Bavarskem, kjer je veljal ukaz od leta 1567., ki je žugal tatinskim lovcom vislice in prepovedaval kmetom, da svojih njiv niso smeli ograditi s kolmi, da se ne škoduje divjini; tudi noben avstrijski vladar ni dal svojim podložnim tacega odgovora, ako so se pri njem pritožili zaradi divjaške škode, kakor ga je dal svojim podložnim heski deželni grof Filip Velikodušni, ki jim je v pridigarskem glasu zaklical: „Ako ne bi bil hotel Bog divjine, ne bi bil dovolil, da jo je bil Noe v svojo barko vzel.“ — Bil je nek nadškof v Solnogradu, a ne avstrijski knez, ki je nad varstvom lova v Floitelskih gorah tako ostro čul, da nihče ni smel ovác in kóz na one gore gnati in celó krave je le pod tem pogojem pripustil, da so brez zvonca hodile zato, da se ni pelo in vpilo po gorah, in to samo zato, da so se množili divji kozli. Cesarica Marija Terezija je celó proti nezmerni reji divjačine stalne postave izdala. Ukazala je s postavo od 2. svečana 1765., da se mora število živali zmanjšati, s postavo od 25. avgusta 1770. pa je ukazala, da se mora črna divjina v zaprtih zverinjah imeti, in je razpisala strelščino leta 1771. za pse, ki se nahajajo brez poveze. Nimrodi, katerim bi se prilêgle one čudovite besede, ktere je Spangenberg nekda zapisal na zid saksanske prenočevalnice: „Gentil vir est bestia, sedens super bestiam, ducens bestias, gerensque super manum bestiam et insequens bestias“ bili so v Avstrii o vseh časih le bele vrane.

Obrtnijske stvari.

0 kupčii lesenih škatelj

v Moldavo in Vlahijo in druge levantinske dežele.

Gosp. Bernard Strasser iz Galaca piše dunajski kupčijski in obrtnijski zbornici to-le: Kdor bi na prvi pogled morebiti utegnil misliti, da kupčija z lesenimi škatljami ne more nič posebnega biti, temu lahko rečem, da je to kupčijstvo veliko, ker leto za letom cele ladije dohajajo v Galac, naložene z lesenimi škatljami. Po vseh jutrovih deželah, ob Donavi skozi in skozi noter do Srbije, *) in v Moldavo in Vlahijo vsako leto dohaja iz Genove na Laškem veliko ladij z lesenimi škatljami, ktere v to rabijo, da jutrovim deželam priljubljeno ohladnino (Erfrischung), kateri se „rahat“ pravi, v škatljah po $\frac{1}{4}$ do 2 oki držečih prodajajo. Te škatlje so narejene iz mehkega, prav na debelo pooblanega lesa, kakor so tiste škatlje, ki jih v Nirenbergu za otročje igrače delajo, z različnimi barvami tudi le na debelo

opišejo; podolgato-krogle ali popolnoma okrogle so te škatlje, katerih po 5 in 6 drugo v drugo vlagajo in tako na prodaj pošiljajo. Ker teh škatelj od Egipta začeni po vseh jutrovih in podonavskih deželah (Donaufürstenthümer) noter do Srbije sila veliko poprodadó, je pač vredno, da zlasti tisti kraji kranjske dežele, ki delajo enako leseno (suho) robo, bi si kupčije poiskale v omenjene kraje. Obrtnii je še široko polje odprto; le iščimo ga! Naši Ribničanje in drugi, ki se pečajo s tem rokodelstvom, bi morebiti po dobrem delu in ceni prekosili druge.

Slovstvene stvari.

Kdaj začne izhajati slovensko-nemški slovár?

(Konec.)

Tako delo, ki bi utegnilo tudi vesoljnemu znanstvu biti, kolikor toliko na korist, če se dožene vsaj le nekaj tega, po čemer hrepenimo, nij mogoče tako lahko spisati, kakor se iz dveh knjig prepiše tretja, ali kakor se zvrši kak časopisen sestavek, denes bran, jutri vržen v — ogenj. Linde je začel svoje delo tiskati 1807. l., a dovršil ga je 1814. l.; Schmeller je bavarski slovár jel na velikej osmini v 4 zvezkih, na 2682 stranéh, dajati mej ljudi 1827. leta, a izdal ga je 1837. leta; Grimmov visokonemški slovár je začel izhajati 1854. l., a do zdaj ga morda niti tretjine nij natisnena; Graff je staro-visokonemški slovár jél tiskati 1834. l., a izdan je bil še le 1842. l. itd. itd. Tudi g. Cigale je nemško-slovenski del imel pod peresom od sušca meseca 1854. l. do konca 1859. leta. Pa nij treba misliti, da so poprej imenovani možje tekli v tiskalnico tekój s prvo pôlo, kakor jim je prišla iz pod palca, ampak mučili so se leta in leta, da je torej bilo iz debelega uže vse nabrano, tudi uže velik del na čisto izdelan, predno je stavec postavil prvo črko; saj bi ne bili imeli sicer niti časa, delo zvršavati in tisk popravljati, kar je pri takih spisih posebno težavno in mudno. Ko bi se reč po tlačanski zmašila, nastopila bi nevarnost, da bi svet namesti slovarja dobil v roko babilonsko zmes; kajti kolikrat se reče: „to in to besedo priméri tej in tej!“ — „pogledi tam in tam!“ — in kolikrat bi se utegnilo pripetiti, da bi zastoj iskal bralec, kar se mu je obljubilo, — če tudi molčimo o vseh drugih koderčijah. Najboljša priča o tem je zopet gosp. dr. Miklošič, kateri o svojem staroslovenskem slovarju, ki je tudi štiri leta samo na svitlo hodil (1862.—1865.), pravi: „in quo (opere) decem annorum laborem collocavimus. Vindobonae decembri 1861.“ — pa najbrže ga je spisoval dobrih deset let, če nij morda bil mej delom zopet prenehal, kajti uže 1851. leta v I. zvezku v „slavische bibliothek“ na 294. strani govori: „ich werde ihn (den Hanka) hoffentlich in nicht ferner zeit mit einer zweiten, so Gott will, gediegeneren auflage meines wörterbuches erfreuen.“

Pri našem delu so pa tudi še druge, razne težave. V pokrájinskem mestu, kakoršno je Ljubljana, nij mogoče vselej dobiti potrebnih knjig, ali če se dobodo, niso morda iz rok najizvrstnejših pisateljev, in če so, morda niso najzadnjega, torej najboljšega tiska, ali pa jih je dostikrat treba čakati po cele mesece in še dalje, posebno slovanskih, ker naše knjigotržje se niti še nij začelo; a tacega dela, kakoršen je slovar, ne more nihče iz kučme iztresti. Zatorej moram javno izreči zahvalo voditelju našega truda, visokočestitemu g. stolnemu dekanu, dr. Ivanu Zl. Pogačarju, ki mi za knjige blagovoljno skrbi, kolikor je mogoče; tudi se moram zahvaliti ljubljanskej knjižnici, brez ktere bi skoro ni delati ne mogel, kajti iz nje me z raznojezič-

*) Naš častiti dopisnik gosp. dr. Kovač nam je to isto potrdil v „Novicah.“ Vred.